

ВОКАЛЬНЕ ДИХАННЯ ЯК ОСНОВА ВОКАЛЬНОГО ГОЛОСУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АКТОРА

Т.А. Кисляк, заслужена артистка України, старший викладач
кафедри сценічного мистецтва.

Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: вокальне дихання, опора дихання, вокальне мистецтво, актор-вокаліст.

Стрімкі зміни українського сучасного сьогодення зумовлюють швидкий розвиток сценічного мистецтва, який пов'язаний з експериментальними пошуками, а також з виникненням нових театральних шкіл, де вокальне мистецтво є одним із головних компонентів у розкритті сценічного образу. Тож, на сучасному етапі розвитку сценічного мистецтва велику роль у театральних постановках відіграє вокальна підготовка актора.

Сьогодні надзвичайно гостро постає проблема підготовки актора універсального типу – актора, який повинен не тільки проявляти акторські здібності під час сценічної дії, а й розкривати свою індивідуальність у процесі створення вокально-сценічного образу під час вистави. Чим ефективнішою буде вокальна підготовка студента, тим якіснішою виявиться його сценічна діяльність, тому, що вони є взаємозумовленими. Специфіка діяльності актора являє собою своєрідний «синтез видів мистецтв» – мистецтва мовлення, акторської гри, співу, сценічної дії та хореографії. Вокальне мистецтво є провідним в оволодінні різновидами діяльності майбутнього актора. Тож, вокальна підготовка є важливим компонентом фахової підготовки майбутнього професіонала. У процесі навчання співу й у подальшій професійній діяльності актор-вокаліст за допомогою органів слуху повинен навчитися розрізняти всі тонкощі звучання свого голосу, розвивати слухові уявлення про нього, свідомо контролювати діяльність голосового апарату, а в умовах самостійної підготовки використовувати ці навички самоконтролю для відпрацювання необхідних якостей вокального голосу. Тобто, студент має навчитися відчувати своє тіло, а також навчитися ним керувати.

Основою вокального голосу актора є вокальне дихання. Про це говорили і приділяли особливу увагу в своїх наукових дослідженнях та працях з теорії вокального мистецтва Г. Є. Стасько [3], О. Д. Шуляр [3], М. Ю. Сливоцький [3], В. Антонюк [1], Б. Гнидь, Л. Гринь [4, 6], Г. Локарева [4] та ін. Вокальне дихання є складним процесом, в якому беруть участь усі фактори дихального процесу і воно забезпечує необхідну силу, рівність, чистоту і витривалість голосу та дає змогу актору-співаку вільно проявити свої творчі можливості. У працях Б. Гнидь [1], Менабені [2] та ін. співоче дихання називали «хитрістю в співі», підкреслюючи його

специфічність. Оптимальним диханням у співі вважається міжреберне нижньо-діафрагмальне дихання. При такому диханні ледь розширюються нижні ребра, трішки ущільнюється живіт, груди дещо підняті, а гортань та ротоглотка абсолютно вільні та ненапружені. Як говорить авторський колектив Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника в своїй монографії «Голос людини та вокальна робота з ним»: «...Це дихання можна вважати найбільш раціональним (змішаним), оскільки саме воно є найефективнішим для легеневої вентиляції з найменшими ознаками зовнішніх рухів і рятує співака від переору повітря в легені і надмірної роботи дихального апарата – найбільш розповсюдженої помилки співаків-початківців..» [3].

Отже, основою вокального голосу в професійній діяльності актора-співака є співацьке дихання. І ми вважаємо, що у постановці голосу слід приділяти велику увагу в першу чергу співацькому диханню. Оскільки лише завдяки правильному співацькому диханню, а також, вдало знайденому ритму вдиху та видиху буде відбуватися нормальний кровообіг в організмі співака, що забезпечить мінімальну витрату фізичної енергії, а також, забезпечить свободу та невтомлюваність голосового апарату, а значить і тривалу вокально-творчу діяльність, коефіцієнт корисної дії (ККД) у співі.

Список використаних джерел

1. Гнидь Б.П. Історія вокального мистецтва : підручник / Б.П. Гнидь. – К. : НМАУ, 1994. – 320 с.
2. Менабени А.Г. Методика обучения сольному пению : [учеб.пособ. для студ. пед. ин-тов] / А.Г. Менабени. – М. : Просвещение, 1987. – 95 с.
3. Голос людини та вокальна робота з ним : монографія / [Г. Є. Стасько, О. Д. Шуляр, М. Ю. Сливоцький та ін.]. – Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2010. – 336 с.
4. Локарева Г.В., Гринь Л.О. Вокальне мистецтво в професійній підготовці актора музично-драматичного театру: теорія та практика: монографія / Г.В.Локарева, Л.О.Гринь. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2014. – 328с.
5. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) : підручник / В.Г. Антонюк. – К. : Віпол, 2007. – 174 с.
6. Гринь Л.О. Закономірності формування вокально-технічних навичок у акторів драматичного театру на уроках з постановки голосу / Л.О. Гринь // Вісник Запорізького національного університету. Серія: Педагогічні науки: зб. наук. пр. – 2008. – № 1. – С. 80–84.